

تحلیل مضمون تشکیل و توسعه نیروی دریایی راهبردی در اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای (مدظله)

اسماعیل خان احمدی^۱

چکیده

نظر به اهداف متعالی مکتب حیات بخش اسلام، جایگاه نظام سیاسی اسلام در معادلات ژئواستراتژی و ساختار ژئوپلیتیکی جدید جهان، فرصت‌ها و تهدیدات در محیط خارجی، ضعف‌ها و قوت‌ها و در محیط داخلی، ظهور بازیگران جدید با پیچیدگی رفتار در صحنه‌ها، تشکیل و توسعه نیروی قابلیت محور با آمادگی مضاعف را می‌طلبد. فرماندهی معظم کل قوا همواره با رصد دقیق رویدادها و تحولات منطقه‌ای و فرامنطقه در بیانات و رهنمودهایشان در مراسم و مناسبت‌های مختلف علاوه بر موشکافی ابعاد و زوایای آشکار و پنهان تهدیدات منافع ملی، راهبردهای نظام و سازمان مناسب جهت تحقق راهبردها را بیان و تحلیل نموده‌اند. این پژوهش با هدف تعیین عوامل مؤثر بر تشکیل و توسعه نیروی دریایی راهبردی با بهره‌گیری از فرمایشات فرماندهی معظم کل قوا انجام شده‌است. در این تحقیق که با رویکرد کیفی انجام گرفته، با استفاده از روش شبکه مضامین از روش تحلیل مضمون پنج مضمون تهدیدات متصور، عمق بخشی داخلی، عمق بخشی خارجی، انتظارات و ظرفیت‌های ملی، تکلیف محوری به عنوان مضامین فراگیر مؤثر بر تشکیل و توسعه نیروی دریایی راهبردی ارائه شده‌است.

واژگان کلیدی: تحلیل مضمون، نیروی دریایی راهبردی، اندیشه دفاعی، فرمانده معظم کل قوا (مدظله)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۸/۰۹/۰۲

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۹/۰۴/۱۲

۱. استادیار مدیریت دانشگاه امام حسین (ع) e.khanahmadi92@gmail.com

مقدمه

خلقت انسان به عنوان موجودی برخوردار از ویژگی‌های منحصر به فردِ تعقل، تفکر، تدبیر، تصمیم، تمایلات، ... منجر به شکل‌گیری جبههٔ حق با ابراهرد: «...اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ - ترجمه: خدا دوست کسانی است که ایمان آورده‌اند و بیرون می‌آورد ایشان را از تاریکی‌ها بسوی روشنائی...» (قرآن کریم، سوره بقره: آیه ۲۵۷) و جبههٔ باطل با ابراهرد: «... وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ خَالِدِينَ - ترجمه: و آنانکه کفر ورزیدند دوستانشان گردن کشاند آن طاغوت بیرون می‌آوردند کافران را از روشنائی بسوی تاریکی‌ها» (همان) گردید. نظر به اهداف و تهدیدات متصور و نقشی که خطوط مواصلاتی دریایی و آب‌های آزاد در سرعت بخشیدن به حرکات در فرایند تحقق اهداف و دفع تهدیدات ایفا می‌نماید؛ همواره رهبران دو جبهه حق و باطل به این ظرفیت توجه ویژه داشته و دارند. از سوی نظر به آیه «... اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ لَتَجْرِي أَلْفُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ - ترجمه: خدا آن است که رام کرد برای شما دریا را تا آنکه روان گردد کشتی‌ها در آن بفرمانش و تا بجوئید از فزون بخشی او (انواع سودها را) و تا آنکه شما سپاسگزارید» (قرآن کریم، جاثیه: ۱۲) خداوند منابعی را در عمق اقیانوس‌ها قرار داد و انسان را امر کرد که با بهره‌گیری از عقل و اندیشه در راستای احصاء آنها، و بر طرف کردن نیازهای خود مجاهدت نماید. نظر به دو ظرفیت فوق پیامبر اکرم (ص) در چشم‌انداز نظام‌اسلامی جایگاه نیروی دریایی راهبردی را چنین ترسیم نموده‌اند: «... در نبرد دریایی شرکت کنید که هر آینه جنگ در دریا از دو جنگ در خشکی بهتر است.» (حسن‌زاده، بی‌تا: ۲۳) نظر به جایگاه این نیرو در تحقق اهداف، اجرو پاداش شهدای آن چنین ترسیم شده: «إِنَّ شَهْدَاءَ الْبَحْرِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ شَهْدَاءِ الْبَرِّ» (همان: ۲۲) نظر به تهدیدات، فرصت‌های که در فرایند تحقق اهداف از ناحیه دریا برای نظام‌اسلامی متصور است نیروی دریایی راهبردی همواره مورد توجه ویژه امامین انقلاب بوده‌است، این مهم در اندیشه دفاعی امام‌خمینی (ره) چنین ترسیم شده: «... و مهمتر از همه نبرد قهرمانانه آنان در برابر امریکای متجاوز و حضور جدی آنها در آب‌های بین‌المللی نشانه اقتدار و اعتبار این نیروی بزرگ و سرافراز است و ملت ایران باید به چنین ارتش مؤمن و وفاداری افتخار کنند...» (صحیفه‌نور، ج ۲۱: ۳۵۷) فرماندهی معظم کل‌قوا (مدظله) این مهم را چنین تبیین می‌فرمایند: «... امروز اگر به اوضاع نظامی منطقه و به جغرافیای منطقه نگاهی بیندازیم، خیلی زود می‌توانیم تشخیص بدهیم که نیروهای مسلح جمهوری اسلامی باید توانایی دریایی خود را ارتقاء و افزایش بدهند... این تکلیف ماست...» (سیاری، ۱۳۹۰: ۱۵۷) معظم له جایگاه نیروی دریایی در مقابله با تهدیدات را چنین ابلاغ می‌فرمایند: «... نیروی دریایی ما ... در مقابله با بزرگترین تهدیداتی که ممکن است از سمت دریا ما را تهدید کند نقش بزرگ ایفا می‌کند...» (همان: ۴۱) جایگاه نیروی دریایی با رویکرد راهبردی در اندیشه دفاعی امام‌خامنه‌ای (مدظله) چنین تبیین شده: «... من عقیده‌ام این است که نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی یک نیروی راهبردی است با ملاحظه و مشاهده مسائل کنونی عالم و وضع جغرافیای سیاسی امروزه دنیا، ما هر چه بتوانیم بایستی خودمان را در دریا و ساحل تقویت کنیم...» (همان: ۳۱۳) نظر به به تأکید مبانی ارزشی و رهنمود امامین انقلاب در خصوص تهدیدات با رویکرد نظامی به ویژه نبرد دریایی احتمالی با توجه به مرزهای آبی ایران در دریای عمان، خلیج فارس و دریای مازندران، بخشی از مشخصات جنگ آینده از منظر رهنامه نظامی غرب و آمریکا، - عملیات سریع و قاطع، راه‌اندازی ائتلاف و انجام عملیات مرکب، انجام عملیات تأثیرمحور یا مبتنی بر تأثیر، هم‌زمان سازی قدرت، انجام عملیات غیرخطی، به‌کارگیری نیروهای ویژه، ارزیابی همه‌جانبه اطلاعاتی، درگیری هم‌زمان در سطوح سه‌گانه، انجام عملیات پیش‌دستانه، استمرار عملیات تحت هر شرایطی، در هر زمانی و مکانی به صورت ناپیوسته و نامتناوب، توسعهٔ صحنهٔ نبرد و نفوذ در عمق هدف، تکیه بر عملیات روانی، حمله به مراکز ثقل، آفند مسطح، تهاجم هوایی و موشکی دقیق، کاهش هزینه‌ها، مدیریت آستانهٔ تحمل ملت‌ها، تأکید بر عملیات سایبری و مجازی سازی جنگ، تغییر در نوع مانور، تکیه بر ابزارهای الکترونیکی و مخابراتی رویکرد شبکه محوری به جنگ، به‌کارگیری تاکتیک ناهم‌تراز، ناهمگون و یا نامتوازن در جنگ‌های آینده، مدنظر قرار دادن ابعاد و جنبه‌های مختلف جنگ‌نرم، استفاده از توانمندی‌های پهباد، علم و فناوری - می‌باشد. (حیدری: ۱۳۹۱) در راستای احصاء گویه‌های ضرورت تشکیل و توسعه نیروی دریایی با رویکرد راهبردی از اندیشه‌های دفاعی فرمانده کل‌قوا (مدظله) به تعریف عملیاتی نیروی دریایی راهبردی اشاره می‌شود: «آن بخش از نیروهای مسلح کشور که با اتکا به توانمندی‌های بومی و بهره‌گیری از دانش و فناوری‌های نوین سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، سامانه‌های دفاعی و هجومی، انسجام سازمانی، هم‌گرائی و هم‌پوشانی با سایر نیروها و سازمان‌های ذریبط، با حضور در قلمرو آب‌های سرزمینی و آزاد قابلیت اعمال

سیاست‌ها و مأموریت‌های ابلاغی را داشته و ضمن دفاع از سواحل و مرزهای آبی بتواند امنیت و منافع ملی کشور را در زمان صلح و جنگ و در شرایط رقابتی و همچنین در برابر تهدیدات منطقه‌ای تأمین و حفظ نماید.» (گروه ۱۸ مطالعاتی دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۹۳) قرائن، شواهد و تجارب گویایی این واقعیت است که جنگ احتمالی آینده به وسیله یگان‌های پرتحرک، چابک و کاملاً انعطاف‌پذیر صورت خواهد گرفت لذا جنگی قابلیت‌محور خواهد بود. و نیروی دریایی راهبردی بهترین و شایسته‌ترین ظرفیت نیروهای مسلح جهت مقابله با تهدیدات متصور و تحقق اهداف تعیین شده می‌باشد. لذا حوزه قانون‌گذاری، دستگاه‌های اجرائی و ستادکل با سوق دادن منابع به این تدبیر معظم‌له چرخه تشکیل و توسعه این سازمان را مهیا سازند. تا از این فرایند نیروی دریایی راهبردی «به محض بروز علائم تهدید، امکان بازآرایی قابلیت‌ها در برابر تهدید نوظهور را وجود داشته‌باشد.» (فرتوک‌زاده و همکار: ۱۳۹۴) براساس مباحث فوق هدف نوشتار حاضر تحلیل مضمون تشکیل و توسعه نیروی دریایی راهبردی از منظر اندیشه دفاعی فرمانده کل قوا (مدظله) می‌باشد به عبارتی مضامین فراگیر تشکیل و توسعه نیروی دریایی راهبردی در اندیشه دفاعی فرمانده کل قوا (مدظله) کدامند؟

تحلیل مضمون

یکی از روش‌های کارآمد تحلیل کیفی، تحلیل مضمون است (براون، ۲۰۰۶) تحلیل مضمون به سه روش قالب مضامین، ماتریس مضامین و شبکه مضامین صورت می‌پذیرد که فرایند فوق در جدول ۱ بیان شده است

جدول (۱) روش تحلیل‌های مضمون

روش	شرح	ارائه دهنده روش
قالب مضامین	در تحقیقاتی که تعداد متون و داده‌های آن زیاد باشد (ده تا سی منبع) به کار می‌رود	کینگ و هوراکز (۲۰۱۰)
ماتریس مضامین	جهت مقایسه مضامین با یکدیگر و یا مقایسه مضامین در منابع داده‌ها استفاده می‌شود	مایلز و هابرم (۱۹۹۴)
شبکه مضامین	شبکه مضامین نقشه‌ای شبیه تارنما به مثابه اصل سازمان دهنده و روش نمایش دهنده عرضه می‌کند	آترایدواستیرلینگ (۲۰۰۱)

مطابق با تعریف شیخ‌زاده و همکارانش «شبکه مضامین بر اساس روندی مشخص پایین‌ترین سطح قضایای پدیده را از متن بیرون می‌کشد. (مضامین پایه) سپس با دسته‌بندی این مضامین پایه‌ای و تخلیص آنها به اصول مجردتر و انتزاعی‌تر دست پیدا می‌کند. (مضامین سازمان‌دهنده)؛ در قدم سوم این مضامین عالی در قالب استعاره‌های اساسی گنجانده شده و به صورت مضامین حاکم بر کل متن در می‌آید. (مضامین فراگیر)؛ سپس این مضامین به صورت نقشه‌ای شبیه تارنما، رسم و مضامین برجسته هریک از این سطح همراه با روابط میان آنها نشان داده می‌شود و بر وابستگی و ارتباط متقابل میان شبکه تأکید شود (شیخ‌زاده و همکاران، ۱۳۹۰) تحلیل شبکه مضمونی را می‌توان به طور کلی به سه بخش اصلی تقسیم نمود: اول تجزیه متن؛ دوم کشف متن و سوم یکپارچه کردن کشف‌ها. (آترایدواستیرلینگ، ۲۰۰۱) مراحل فوق در جدول ۲ بیان شده است

جدول (۲) مراحل تنظیم شبکه مضمونی (آترایدواستیرلینگ ۲۰۰۱)

مرحله تحلیلی	گام	اقدام
الف) تجزیه و تحلیل متن	گام اول: کدگذاری	تهیه یک چارچوب کدگذاری تجزیه متن به بخش‌های کوچکتر با استفاده از چارچوب کدگذاری
	گام دوم: تعریف مضامین	استخراج مضامین از بخش‌های کدگذاری شده متن
	گام سوم: ساختن شبکه مضمونی	منظم کردن یافتن مضامین بازایی مضامین پایه‌ای برای یافتن مضامین سازمان دهنده

استخراج مضمون (مضامین) فراگیر ترسیم شبکه‌های مضمونی		
توصیف شبکه کشف شبکه	گام چهارم: توصیف و کشف شبکه‌های مضمونی	ب) کشف متن
خلاصه کردن شبکه‌های مضمونی	گام پنجم: خلاصه کردن شبکه‌های مضمونی	
توصیف الگوها	گام ششم: توصیف الگوها	ج) یکپارچه سازی کشف‌ها

پیشینه تحقیق

با مطالعات اکتشافی مشخص گردید تحقیقی با عنوان نیروی دریایی راهبردی با روش تحلیل مضمون صورت نگرفته است. اما چند تحقیق صورت گرفته مرتبط با موضوع که در فرایند تحقیق، محقق را یاری رساند از منابع احصاء گردید که به شرح جدول ۳ می‌باشد

جدول (۳) پیشینه تحقیق با رویکرد تحلیل مضمون

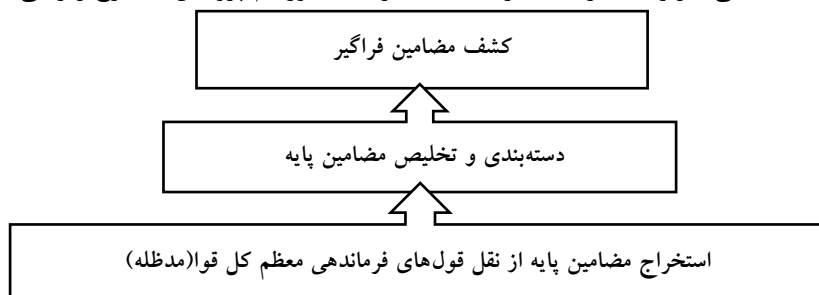
موضوع	محقق / محققان	نتایج
تحلیل مضمون محتوای «مردم» در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	رقیه جاویدی غلامرضا بهروزی لک	در این مقاله، چپستی دال «مردم» در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) با روش کیفی تحلیل مضمون و به کارگیری نرم‌افزار MAXQDA بررسی شده است
تحلیل مضمون ساخت درونی قدرت نیروهای مسلح برای جنگ آینده از منظر فرماندهی کل قوا (مدظله)	علیرضا قاضی میرسعید و همکاران	این تحقیق با هدف تبیین ساخت درونی قدرت نیروهای مسلح برای جنگ آینده از دیدگاه فرماندهی معظم کل قوا؛ و با بهره‌گیری از تحلیل مضمون، چهار مضمون قابلیت‌سازی، عزم‌راسخ، و اتحادملی، قدرت‌نظامی دانش محور و قدرت معنوی ولایت محور، را به عنوان مضامین فراگیر ارائه نموده است
تحلیل مضمون چشم‌انداز انقلاب اسلامی در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	اسماعیل خان احمدی	با استفاده از روش تحلیل مضامین پنج مضمون عمق‌بخشی خارجی، عمق بخش داخلی، مقابله با تهدیدات سخت، مقابله یا تهدیدات نیمه سخت و تهدیدات نرم به عنوان مضامین فراگیر تعیین گردید
تحلیل مضمون و شبکه مضامین	حسن عابدی جعفری و همکاران	هدف این مقاله، معرفی تحلیل مضمون و فنون مرتبط با آن است
تحلیل مضمون «اعتماد» در اندیشه امام‌خامنه‌ای (مدظله)	جلال درخشه و همکاران	هدف مقاله تبیین مقوله اعتماد در اندیشه رهبر معظم انقلاب با روش تحلیل مضمون است

روش تحقیق

این تحقیق کیفی و از حیث جهت‌گیری، کاربردی-توسعه‌ای و از حیث هدف اکتشافی و توسعه‌ای است؛ زیرا با نگاهی ارزشی به موضوع می‌پردازد. از آنجا که تحقیق در سیستم دفاعی کشور استفاده می‌شود کاربردی است و چون در این تحقیق به دنبال کشف مضامین از بیانات فرمانده کل قوا (مدظله) هستیم از نوع اکتشافی است. جامعه آماری و قلمرو پژوهش مشتمل بر بیانات معظم‌له راجع به نیروی دریایی راهبردی از سال ۱۳۶۱ تاکنون بوده است. در تعیین روایی، تعداد ۱۰ نفر از خبرگان نظامی به صورت هدفمند انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از روش کتابخانه‌ای و فیش‌برداری از فرمایشات فرمانده کل قوا (مدظله) پیرامون نیروی دریایی راهبردی جمع‌آوری شده است.

یافته‌های تحقیق

ارائه نتایج منسجم در تحلیل کیفی و به خصوص در این پژوهش مستلزم حفظ و ارائه روند تولید نتایج مبتنی بر روش فرا ترکیب منتخب است لذا در این قسمت هر مرحله مطابق مضمون آنراید-استیرلینگ، از تمامی فرمایشات فرمانده معظم کل قوا(مدظله) پیرامون نیروی دریایی راهبردی یا مرتبط با آن، انتخاب شده‌است. جهت شناسی و کشف مضامین از بیانات معظم له از روش تحلیل مضمون که در تحقیقات کیفی کاربرد گسترده‌ای دارد استفاده گردید؛ الگوریتم پژوهش به شرح زیر می‌باشد.

شکل (۱) الگوریتم تحقیق مطابق با شکل مضمون آنراید-استیرلینگ

مرحله یکم (گام یکم و دوم):

براساس الگوریتم تحقیق در گام یکم، با مطالعه اکتشافی در اندیشه دفاعی فرمانده معظم کل قوا(مدظله)، ۳۳ نقل قول مرتبط با نیروی دریایی راهبردی احصاء گردید. سپس براساس گام دوم الگوریتم، نقل قول‌های مضمونی به مضامین پایه تبدیل گردید. فرایند صورت گرفته دو گام مرحله یکم در جدول ۴ بیان شده‌است

جدول (۴) تبدیل نقل قول به مضامین پایه‌ای

مضمون پایه‌ای	برداشت از متن (نقل قول)	شناسه
تأثیرات مثبتی بر سیاست‌های کلی کشور بگذارد	نیروی دریایی کارآمد و زنده و فعال و میدان‌دار ما، ان‌شاءالله خواهد توانست تأثیرات مثبتی بر سیاست‌های کلی کشور بگذارد.	امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۹/۹/۷
دریای عمان جنگ کردن در عرصه‌ی وسیع بیرون خانه است	در خلیج فارس جنگ کردن داخل خانه است، در حالی که در دریای عمان جنگ کردن در عرصه‌ی وسیع بیرون خانه است. بنابر این کار خیلی مهم است.	امام‌خامنه‌ای ۱۳۸۶/۱۲/۱۹
در آبهای خلیج فارس و دریای عمان حضوری فعال و مؤثر نشان دهید	با تلاش و صلابت خود و استواری خود حضور نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران را در آبهای خلیج فارس و دریای عمان حضوری فعال و مؤثر نشان دهید.	امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۲/۱/۱۷
این مدلل کردن عزت و قدرت یک کشور است	اما این که نیروهای یک ملت، جوانان یک ملت، در دریاهای آزاد سیطره‌ی خودشان را بر دریاها اثبات کنند و نشان بدهند، این مدلل کردن عزت و قدرت یک کشور است.	امام‌خامنه‌ای ۱۳۹۰/۵/۱
در مقابله با بزرگترین تهدیدها که ممکن است از سمت دریا ما را تهدید کند نقش بزرگ ایفا کند	نیروی دریایی ما می‌تواند به مثابه نوک پیکام درنده و برنده ارتش جمهوری اسلامی عظیم این ملت در مقابله با بزرگترین تهدیدها که ممکن است از سمت دریا ما را تهدید کند نقش بزرگ ایفا کند.	امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۱/۱۰/۲۷
این ساحل عظیم و طولانی بسیار حساس است و باید این را اعتراف کنیم که این را کشف نکرده بودیم. دریای عمان، ساحل دریایی عمان و حضور دریای عمان یک گنج است یک ذخیره است ... به این ثروت عظیمی که ما در دریای عمان داریم دریای عمان عقبه اساسی و تعیین کننده سرنوشت خلیج فارس است.	این ساحل عظیم و طولانی بسیار حساس است و باید این را اعتراف کنیم که این را کشف نکرده بودیم. دریای عمان، ساحل دریایی عمان و حضور دریای عمان یک گنج است یک ذخیره است ... به این ثروت عظیمی که ما در دریای عمان داریم دریای عمان عقبه اساسی و تعیین کننده سرنوشت خلیج فارس است.	امام‌خامنه‌ای ۱۳۸۷/۹/۶

امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۹/۹/۷	امروز حساستر از همه مناطق مرزی کشور، منطقه‌ی مرزی جنوب و کرانه‌های طولانی و ممتد دریایی کشور عزیزمان در آن منطقه است که از لحاظ حساسیت بین‌المللی و موقعیت سوق‌الجیشی و از نظر اقتصادی و سیاسی و دیگر جنبه‌ها، برای سرنوشت کشور کمال اهمیت را داراست.	از لحاظ حساسیت بین‌المللی و موقعیت سوق‌الجیشی و از نظر اقتصادی و سیاسی و دیگر جنبه‌ها، برای سرنوشت کشور کمال اهمیت را دارد
امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۳/۴/۱۸	ما ساحل طولانی در دریا داریم، دریا مال ماست. دریا جولانگاه ماست دریا محل استفاده و تغذیه ماست. دریا محل عبور و مرور ماست. دریا محل حفاظت از مرزهای ماست مگر ما می‌توانیم قبول کنیم که در این دریا انگلیس، امریکا، فرانسه، روس یا دیگری خود را صاحبخانه و سلطه‌گر بدانند؟	دریا محل حفاظت از مرزهای ماست
امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۲/۵/۲۸	شما در اینجا در مقابل خطرات احتمالی دشمنانی قرار دارید که مایلند مرزهای جمهوری اسلامی ایران را مورد تهدید قرار دهند؛ استکبار جهانی یک لحظه از تهدید خود نسبت به انقلاب اسلامی ایران و انقلاب این ملت بزرگ کوتاهی نکرده است و این مانورهایی که پایگاه‌های در کشورهای مرتجع وابسته به امریکا و استکبار جهانی انجام می‌گیرد، تماماً علیه کشورها و ملت‌های مترقی و پیشرو است.	شما در اینجا در مقابل خطرات احتمالی دشمنانی قرار دارید که مایلند مرزهای جمهوری اسلامی ایران را مورد تهدید قرار دهند
امام‌خامنه‌ای ۱۳۸۱/۱۱/۳۰	برای شما دعا می‌کنم و امیدوارم که شما جوانان نیروی دریایی بتوانید ان‌شاء‌الله یک نیروی دریایی بسازید که در شأن ملت ایران باشد.	یک نیروی دریایی بسازید که در شأن ملت ایران باشد.
امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۲/۱۱/۷	این شما هستید که باید با حضور خود، با فعالیت شبانه روزی و خستگی‌ناپذیر خود، با تلاش خود و با صلابت و استواری خود، حضور نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران را در آبهای خلیج فارس و دریای عمان، حضوری فعال و مؤثر نشان دهید و در مقابل تهدیدات دشمنان با قامت رسا و مقاوم از حقوق ملت ایران دفاع کنید	در مقابل تهدیدات دشمنان با قامت رسا و مقاوم از حقوق ملت ایران دفاع کنید
امام‌خامنه‌ای ۱۳۸۱/۰۷/۱۴	این نگاه جدید که نگاه به دریایی عمان است به وسیله ارتش جمهوری اسلامی، می‌تواند کارهای بزرگی را انجام دهد؛ این برای منطقه جنوب‌شرق یک موهبت الهی است	این برای منطقه جنوب‌شرق یک موهبت الهی است
امام‌خامنه‌ای ۱۳۹۰/۵/۱	ما برخلاف استعمارگران در فکر این نیستیم که از تسلط دریایی استفاده نامشروع کنیم. عزت ملت ایران به معنای ذلیل کردن ملت‌های دیگر نیست؛ ما این را حرام می‌دانیم... این تسلط دریایی،	این حضور راهبردی نیروهای دریایی و ناوگان‌های دریایی ما، پیام‌آور عزت... و بیداری ملت هاست.
امام‌خامنه‌ای ۱۳۸۸/۷/۱۴	متقابلاً وضعیت نیرو، فعال شدن نیرو، حضور نیرو، کارهای که می‌خواهد انجام بدهد، روی منطقه اثر خواهد گذاشت، امید مردم را بالا می‌برد، اعتماد به نفس شان را زیاد می‌کند، احساس می‌کنند نقطه اتکا دارند ... بنابراین همین بهبود و پیشرفت وضع منطقه روی شما اثر می‌گذارد، هم بهبود کار شما روی منطقه اثر می‌گذارد برای ما از همه جهت خوب است	کارهای که می‌خواهد انجام بدهد، روی منطقه اثر خواهد گذاشت امید مردم را بالا می‌برد
امام‌خامنه‌ای ۱۳۹۰/۵/۱	نیروهای دریایی ما، چه ارتش و چه سپاه -در درجه اول این احساس را باید در خود به وجود بیاورند و تقویت کنند که برای عزت‌اسلام و برای عزت ایران و برای سربلندی و موفقیت ملت ایران و ملت‌های دیگر تلاش می‌کنند	برای عزت اسلام و برای عزت ایران و برای سربلندی و موفقیت ملت ایران و ملت‌های دیگر تلاش می‌کنند
امام‌خامنه‌ای ۱۳۹۰/۵/۱	منافع دریا مال همه است؛ امکانات این دریای پر برکت متعلق به این ملت هاست. چگونه می‌شود از این برکات به نفع منافع ملی استفاده کرد و کشور را از آن بهره‌مند کرد؟ با داشتن اقتدار. این اقتدار را شما نیروهای مسلحی که با معنای جهاد و مفهوم از خودگذشتگی خو گرفته‌اید می‌توانید تأمین کنید	امکانات این دریای پر برکت متعلق به این ملت هاست... از این برکات به نفع منافع ملی استفاده کرد

این برای ملت‌های دیگر الهام بخشی است	وقتی شما پرچمتان می‌تواند در دریاهای آزاد به اهتزاز در بیاید، معنایش این است که ملت ایران، فرهنگ ملت ایران، حرف حق ملت ایران در انقلاب، قدرت زیادی پیدا کرده‌است و این برای ملت‌های دیگر الهام‌بخشی است.	امام‌خامنه‌ای ۱۳۹۰/۵/۲
یک حضور همگانی و همجائی برای سیاست، عزت و اثبات استقلال کشورش، برای اثبات اقتدار ملی‌اش حرف دارد	نیروی دریایی به معنای واقعی یک نیروی دریایی راهبردی است، یعنی دیگر داخل مرزها محدود نیست، یک نیروی است که حتی آن وقتی که نمی‌خواهد تهاجمی بکند، یک حضور همگانی و همجائی برای سیاست، عزت و اثبات استقلال کشورش، برای اثبات اقتدار ملی‌اش حرف دارد	امام‌خامنه‌ای ۱۳۹۰/۵/۲
این کشور دریائی، احتیاج به یک نیروی دریائی حقیقتاً برجسته و ممتاز دارد	گفتند که کشور ما یک کشور دریائی است. واقعش هم همین است دیگر؛ متصل به اقیانوس و دارای دریا، آن هم دریائی به این حساسیت؛ چه خلیج فارس، چه دریای عمان و بقیه‌ی بخش‌ها و مراکزی که این‌قدر این منطقه را حساس کرده‌است. خوب، این کشور دریائی، احتیاج به یک نیروی دریائی حقیقتاً برجسته و ممتاز دارد؛ و این حتماً به دست خواهد آمد، و کنند این کار هم همین شما جوانهای عزیز هستید.	امام‌خامنه‌ای ۱۳۸۸/۷/۱۴
چیزی که ابر قدرت‌ها را به شدت بیمناک کند	ما می‌توانیم یک نیروی دریایی کاملاً کارآمد و قوی و مسلط و مایه افتخار داشته باشیم؛ چیزی که ابر قدرت‌ها را به شدت بیمناک کند.	امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۴/۴/۸
مسأله‌ی دریایی عمان و این سواحل طولانی خیلی امکان عظیمی است	مسأله‌ی دریایی عمان و این سواحل طولانی خیلی امکان عظیمی است ... این سواحل طولانی و بسیار مهم مغفول عنه واقع شده ... در زمینه‌ی حضور در دریای عمان، حضور در اقیانوس هند، حضور در منطقه باب المندب و دریایی سرخ و آنجاهای که حساس و مهم است ... انشاءالله بتواند تأمین شود.	امام‌خامنه‌ای ۱۳۸۷/۹/۶
این، تهدیدی علیه ملت‌ها و کشورهای این منطقه و بخصوص تهدیدی علیه جمهوری اسلامی است	دشمنان با چشم‌های طمع‌کار، به این نقطه چشم دوخته‌اند و برای حفظ منافع نامشروع و ناحق خود، از هزاران کیلومتر آن طرف‌تر، ناوگان‌ها و نظامیان خود را به این منطقه آورده‌اند و می‌آورند. این، تهدیدی علیه ملت‌ها و کشورهای این منطقه و بخصوص تهدیدی علیه جمهوری اسلامی است؛ هوشیار باشید	امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۹/۹/۷
دریا برای یک کشور و یک ملت، فواید دریا برای یک کشور و یک ملت، فواید راهبردی است؛ فواید بزرگ و کلان است	دریا برای یک کشور، یک فرصت بزرگ برای پیشرفت و حفظ منافع ملی است، فواید دریا برای یک کشور و یک ملت، فواید راهبردی است؛ فواید بزرگ و کلان است	امام‌خامنه‌ای ۱۳۹۰/۵/۱
نیروهای مسلح جمهوری اسلامی باید توانای دریایی خود را ارتقاء و افزایش بدهند ... این تکلیف ماست.	امروز اگر به اوضاع نظامی منطقه و به جغرافیای منطقه نگاهی بیندازیم، خیلی زود می‌توانیم تشخیص بدهیم که نیروهای مسلح جمهوری اسلامی باید توانای دریایی خود را ارتقاء و افزایش بدهند ... این تکلیف ماست.	امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۹/۹/۲۴
از لحاظ تجهیزات و هم از لحاظ نیروی انسانی، پُر بار و پُر دخیره است	خوشبختانه این نیرو هم از لحاظ تجهیزات و هم از لحاظ نیروی انسانی، پُر بار و پُر دخیره است انسانهای کارآمد و متخصصان آگاه و پرسنل آماده، در نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران مشغول خدمت هستند.	امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۹/۸/۹
تلاش مضاعف شما امروز باید آن عقب افتادگی‌های طولانی مدت را جبران کند	جبران عقب افتادگی‌های طولانی سالهای درازی که حکومت‌های طاغوتی نگذاشتند و زمینه‌ی پیشرفت در دریانوردی و حضور دریایی را برای ایران عزیز فراهم نکردند. تلاش مضاعف شما امروز باید آن عقب افتادگی‌های طولانی مدت را جبران کند	امام‌خامنه‌ای ۱۳۹۰/۵/۱
ما هفتصد هشتصد سال سابقه‌ی دریانوردی داریم. آن‌روزی که از بنادر خلیج فارس کشتی‌هایمان به اقصی نقاط آسیا می‌رفت، خیلی از کشورهایی که امروز در دریانوردی تبحر و شهرت پیدا کرده‌اند، اصلاً وجود قابل ذکر نداشتند. با این سابقه، با این توانائی‌هایی که ملت ما دارد، با این ذهن خوب، با این هوش	ما هفتصد هشتصد سال سابقه‌ی دریانوردی داریم. آن‌روزی که از بنادر خلیج فارس کشتی‌هایمان به اقصی نقاط آسیا می‌رفت، خیلی از کشورهایی که امروز در دریانوردی تبحر و شهرت پیدا کرده‌اند، اصلاً وجود قابل ذکر نداشتند. با این سابقه، با این توانائی‌هایی که ملت ما دارد، با این ذهن خوب، با این هوش	امام‌خامنه‌ای ۱۳۸۸/۷/۱۴

	سرشار، با این سرانگشتان مهارت یاب که جوانهای ما دارند، مردم ما دارند، ما چرا باید اینقدر عقب بمانیم...؟	
امام‌خامنه‌ای ۱۳۹۰/۵/۱	مظهر اقتدار ملت در دریا، شما نیروهای دریایی هستید که در سرتاسر این ساحل طولانی استقرار دارید	مظهر اقتدار ملت در دریا، شما نیروهای دریایی هستید
امام‌خامنه‌ای ۱۳۸۹/۹/۷	من عقیده‌ام این است که ندجا یک نیروی راهبردی است با ملاحظه مسائل کنونی عالم و وضع جغرافیایی سیاسی امروز دنیا، ما هر چه بتوانیم بایستی خودمان را در دریا و سواحل تقویت کنیم	ماهرچه بتوانیم بایستی خودمان را در دریا و سواحل تقویت کنیم
امام‌خامنه‌ای ۱۳۷۱/۱۰/۱۲	و ساحل طولانی کشور جمهوری اسلامی ایران بی‌شک سهم بسیار مهمی در حفظ امنیت این منطقه بر عهده دارد و ما این سهم را به فضل الهی ایفا خواهیم کرد؛ و این تکلیف تاریخی و وظیفه‌ی جغرافیایی و منطقه‌ی ماست	این تکلیف تاریخی و وظیفه جغرافیایی و منطقه‌ی ماست
امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۸/۸/۹	منشأ برکات و خدماتی باشند که تأثیر مثبت آن نه فقط در حیطه‌ی نیروهای نظامی ما، بلکه حتی در محدوده‌ی مسایل سیاست خارجی کشور هم باشد	بلکه حتی در محدوده‌ی مسایل سیاست خارجی کشور هم مشهود باشد
امام‌خامنه‌ای ۱۳۸۸/۷/۱۴	بنابراین همین بهبود و پیشرفت وضع منطقه روی شما اثر می‌گذارد، هم بهبود کار شما روی منطقه اثر می‌گذارد برای ما از همه جهت خوب است	هم بهبود کار شما روی منطقه اثر می‌گذارد
امام‌خامنه‌ای ۱۳۶۹/۹/۲۴	ما ظرفیت زیادی برای قوی شدن و بزرگ شدن نیروهای مسلح مان، از حمله نیروی دریایی داریم. بنابراین نیروی دریایی، دو نیروست [سپاه-ارتش] که هر دو باید قوی بشوند ... این دونیرو باید در طول همدیگر باشند	ما ظرفیت زیادی برای قوی شدن و بزرگ شدن نیروهای مسلح مان، از حمله نیروی دریایی داریم. از حمله نیروی دریایی داریم.

مرحله دوم (گام‌های سوم و چهارم):

براساس الگوریتم تحقیق، در گام سوم مضامین پایه به مضامین سازمان دهنده تبدیل گردید سپس در گام چهارم بر مبنای مضامین سازمان دهنده، کشف مضامین فراگیر صورت گرفت. فرایند صورت گرفته در این مرحله، به شرح جدول ۵ می‌باشد:

جدول (۵) تبدیل مضامین پایه‌ای به مضامین سازمان دهنده و فراگیر

مضمون فراگیر	مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه‌ای
تهدیدات و مضمون	تهدیدات دریای پایه	تهدیدها که ممکن است از سمت دریا ما را تهدید کند نقش بزرگ ایفا کند
	تهدیدات منطقه‌ای	شما در اینجا در مقابل خطرات احتمالی دشمنانی قرار دارید که مایلند مرزهای جمهوری اسلامی ایران را مورد تهدید قرار دهند
	تهدیدات فرامنطقه‌ای	این، تهدیدی علیه ملت‌ها و کشورهای این منطقه و بخصوص تهدیدی علیه جمهوری اسلامی است
تأثیرات داخلی	بالا بردن امید و اعتماد به نفس مردم را	کارهای که می‌خواهد انجام بدهد، روی منطقه اثر خواهد گذاشت امید مردم را بالا می‌برد، اعتماد به نفس‌شان را زیاد می‌کند،
	تأثیرات مثبتی بر سیاست‌های کلی	تأثیرات مثبتی بر سیاست‌های کلی کشور بگذارد
	حفاظت مرزهای آبی	دریا محل حفاظت از مرزهای ماست
	حائز اهمیت در ابعاد مختلف برای سرنوشت کشور	از لحاظ حساسیت بین‌المللی و موقعیت سوق‌الجیشی و از نظر اقتصادی و سیاسی و دیگر جنبه‌ها، برای سرنوشت کشور کمال اهمیت را داراست.
	اثر روی بهبود منطقه	هم بهبود کار شما روی منطقه اثر می‌گذارد
توجه	الهام بخشی برای ملت‌های دیگر	این برای ملت‌های دیگر الهام بخشی است

	عزت و بیداری ملت‌ها	این حضور راهبردی نیروهای دریایی و ناوگان‌های دریایی ما، پیام‌آور عزت... و بیداری ملت‌هاست.
	مدل کردن عزت و قدرت کشور	این مدل کردن عزت و قدرت یک کشور است
	بیمناک نمودن ابرقدرتها	چیزی که ابر قدرت‌ها را به شدت بیمناک کند
	جنگ در بیرون خانه	دریای عمان جنگ کردن در عرصه‌ی وسیع بیرون خانه است
	تأثیر مثبت بر سیاست خارجی کشور	منشأ برکات و خدماتی باشند که تأثیر مثبت آن نه فقط در حیطه‌ی نیروهای نظامی ما، بلکه حتی در محدوده‌ی مسایل سیاست خارجی کشور هم مشهود باشد
	مظهر اقتدار ملت	مظهر اقتدار ملت در دریا، شما نیروهای دریایی هستید
	سوابق طولانی دریانوردی	ما هفتصد هشتصد سال سابقه‌ی دریانوردی داریم.
	تجهیزات، نیروی انسانی مستعد	از لحاظ تجهیزات و هم از لحاظ نیروی انسانی، پُر بار و پُر دخیره است
انتقارات و ظرفیت‌های ملی	موهبت الهی جنوب شرق	این برای منطقه جنوب شرق یک موهبت الهی است
	فواید کلان دریا برای کشور	دریا برای یک کشور و یک ملت، فواید راهبردی است؛ فواید بزرگ و کلان است
	خیلی امکان عظیمی دریایی عمان و سواحل طولانی آن	مسأله‌ی دریایی عمان و این سواحل طولانی خیلی امکان عظیمی است
	گنج در سواحل طولانی دریایی عمان	این ساحل عظیم و طولانی بسیار حساس که ما در دریایی عمان داریم در واقع یک گنج است
	شان ملت ایران	یک نیروی دریائی بسازید که در شان ملت ایران باشد.
	ظرفیت زیاد برای قوی شدن	ما ظرفیت زیادی برای قوی شدن و بزرگ شدن نیروهای مسلح‌مان، از حمله نیروی دریایی داریم.
تکلیف‌محوری	تکلیف تاریخی، جغرافیایی و منطقه‌ای	این تکلیف تاریخی و وظیفه‌ی جغرافیایی و منطقه‌ی ماست
	حضور فعال و مؤثر در دریا	در آبهای خلیج فارس و دریای عمان حضوری فعال و مؤثر نشان دهید
	تقویت بنیه دفاعی	ماهرچه بتوانیم بایستی خودمان را در دریا و سواحل تقویت کنیم
	جبران عقب ماندگی	تلاش مضاعف شما امروز باید آن عقب افتادگی‌های طولانی مدت را جبران کند
	نیروی دریائی حقیقتاً برجسته	این کشور دریائی، احتیاج به یک نیروی دریائی حقیقتاً برجسته و ممتاز دارد
	حضور مؤثر برای سیاست، عزت و استقلال کشورش	یک حضور همگانی و همجائی برای سیاست، عزت و اثبات استقلال کشورش، برای اثبات اقتدار ملی‌اش حرف دارد
	بهره‌گیری از این برکات به نفع منافع ملی	امکانات این دریای پر برکت متعلق به این ملت‌هاست... از این برکات به نفع منافع ملی استفاده کرد
	دفاع از حقوق ملت	در مقابل تهدیدات دشمنان با قامت رسا و مقاوم از حقوق ملت ایران دفاع کنید
	ارتقا و افزایش توان دریایی	نیروهای مسلح جمهوری اسلامی باید توانای دریایی خود را ارتقاء و افزایش بدهند... این تکلیف ماست.
عزت و سربلندی اسلام و ایران و سایر ملت‌ها	برای عزت اسلام و برای عزت ایران و برای سربلندی و موفقیت ملت ایران و ملت‌های دیگر دارد تلاش می‌کنند	

نظر به اینکه در پژوهش‌های کیفی روایی و پایایی به مفاهیمی مانند باورپذیری، انتقال‌پذیری، مقبولیت، تأثیرگذاری و تأثیرپذیری و اثربخشی تبدیل می‌شود. در این پژوهش برای سنجش روایی از روش والتزوباسل با محاسبه شاخص CVI استفاده گردید. خبرگان وضعیت هر مضمون را براساس پرسشنامه با طیف چهار^۲ قسمتی لیکرتی تعیین نمودند که نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق فرمول CVI به شرح جدول ۶ می‌باشد:

۱. «مربوط نیست» با عدد ۱ «نسبتاً مرتبط است» با عدد ۲ «مربوط است» با عدد ۳ «کاملاً مرتبط است» با عدد ۴ مشخص گردید

$$CVI = \frac{\text{تعداد متخصصانی که به مضمون نمره ۳ و ۴ داده‌اند}}{\text{تعداد کل متخصصان}}$$

جدول (۶) مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر

CVI کل	CVI	مضامین فراگیر	CVI	فراوانی	مضمون سازمان دهنده
۰/۸۵	۰/۸۷	تهدیدات متصور	۰/۹	۱۰	تهدیدات دریای پایه
			۰/۸	۱۰	تهدیدات منطقه‌ای
			۰/۹	۱۰	تهدیدات فرامنطقه‌ای
	۰/۸۴	عمق بخشی داخلی	۰/۹	۱۰	بالا بردن امید و اعتماد به نفس مردم را
			۰/۹	۱۰	تأثیرات مثبتی بر سیاست‌های کلی
			۰/۸	۱۰	حفاظت از مرزهای آبی
			۰/۸	۱۰	حائز اهمیت در ابعاد مختلف برای سرنوشت کشور
	۰/۸۴	عمق بخشی خارجی	۰/۸	۱۰	اثر روی بهبود منطقه
			۰/۹	۱۰	الهام بخشی برای ملت‌های دیگر
			۰/۹	۱۰	عزت و بیداری ملت‌ها
			۰/۹	۱۰	مدل کردن عزت و قدرت کشور
			۰/۸	۱۰	بیمناک نمودن ابرقدرت‌ها
			۰/۹	۱۰	جنگ در بیرون خانه
	۰/۸۵	انتظارات و ظرفیت‌های ملی	۰/۹	۱۰	تأثیر مثبت بر سیاست خارجی کشور
			۰/۸	۱۰	مظهر اقتدار ملت
			۰/۸	۱۰	سوابق طولانی دریانوردی
			۰/۸	۱۰	تجهیزات، نیروی انسانی مستعد
			۰/۹	۱۰	موهبت الهی جنوب شرق
۰/۹			۱۰	فوائد بزرگ و کلان دریا برای کشور	
۰/۸			۱۰	امکان عظیمی دریایی عمان و سواحل طولانی	
تکلیف محوری		۰/۸	۱۰	گنج در سواحل طولانی دریایی عمان	
		۰/۹	۱۰	شان ملت ایران	
		۰/۹	۱۰	ظرفیت زیاد برای قوی شدن	
		۰/۸	۱۰	تلفیق تاریخی، جغرافیایی و منطقه‌ای	
		۰/۸	۱۰	حضور فعال و مؤثر در دریا	
		۰/۹	۱۰	تقویت بنیه دفاعی	
		۰/۹	۱۰	جبران عقب ماندگی	
۰/۸۶	تکلیف محوری	۰/۹	۱۰	نیروی دریائی حقیقتاً برجسته	
		۰/۹	۱۰	حضور مؤثر برای سیاست، عزت و استقلال کشورش	
		۰/۸	۱۰	بهره‌گیری از این برکات به نفع منافع ملی	
		۰/۸	۱۰	دفاع از حقوق ملت	
		۰/۹	۱۰	ارتقا و افزایش توان دریایی	
		۰/۹	۱۰	عزت و سربلندی اسلام و ایران و سایر ملت‌ها	
		۰/۹	۱۰		

ارقام مندرج در جدول (۶) پیرامون مضامین ۳۳ گانه سازمان دهنده بین ۰/۸ تا ۰/۹ برای مضامین فراگیر بین ۰/۸۴ تا ۰/۸۷ و برای مضمون کل ۰/۸۵ تعیین گردید نظریه اینکه حداقل ضریب محتوای قابل قبول ۰/۷۹ می‌باشد مطابق با محاسبات انجام شده ضریب

محتوای CVI پژوهش ۰/۸۵ تعیین گردید؛ که نشان دهنده روایی بالا و قابل قبول می‌باشد. برای پایی نیز با استفاده از روش کنترل اعضا؛ محقق متن تدابیر و رهنمودهای فرمانده معظم کل قوا (مدظله) را چندین مرتبه مرور نموده تا بتوانند مضامین پنج‌گانه را احضا نماید. براساس فرایند صورت گرفته شبکه مضمون پژوهش به شرح زیر ترسیم گردید:

شکل (۲) شبکه مضمونی تشکیل و توسعه نیروی دریایی راهبردی در اندیشه دفاعی امام المسلمین (مدظله العالی)

نتیجه‌گیری و پیشنهادات:

الف) نتیجه‌گیری:

* . **عمق بخشی خارجی:** این مضمون با محوریت نیروهای مسلح مستخرجه از اندیشه دفاعی امام‌خامنه‌ای (مدظله) مبنی بر: «...نیروهای مسلح ما خود را آماده و مجهز می‌کنند تا دفاع کنند؛ نه تنها دفاع از سرزمین-که خود افتخار بزرگی است- بلکه دفاع از آرمان‌های انسانی؛ دفاع از شرف و کرامت انسانیت...» (خان احمدی، ۱۳۹۷: ۶۰) و دیگر رویکردها چون: مظهر اقتدار ملت، جنگ در بیرون خانه، مدلل کردن عزت و قدرت کشور، الهام بخشی برای ملت‌های دیگر، عزت و بیداری ملت‌ها، ... مؤثر بر ضرورت تشکیل و توسعه نیروی دریایی راهبردی؛ دستاوردهای جامع و کاملی را برای کشور و انقلاب در حوزه‌های مختلف مهیا؛ و عمق بخشی خارجی محقق می‌نماید

* . **تهدیدات منصور:** نگاه به نیروی دریایی راهبردی با رویکرد تهدیدمحوری از منظر فرمانده معظم کل قوا (مدظله) براساس منافع معنوی و مادی نظام اسلامی که به صورت مستقیم و غیر مستقیم- دریا جولانگاه ماست دریا محل استفاده و تغذیه ماست.

دریا محل عبور و مرور ماست. دریا محل حفاظت از مرزهای ماست- و تهدیدات دریایه که در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی، امنیتی، سیاسی، فرهنگی، ... صورت می‌گیرد با محوریت رهنمود معظم له که می‌فرمایند: «... همه تلاش، همکاری و ابتکار و توانائی‌هایشان را به کار برند تا بتوانیم نیروی دریایی را چنان که شایسته نظام جمهوری اسلامی و مناسب با این تهدیدات است، بسازیم ...» (امام‌خامنه‌ای: ۱۳۶۴/۰۴/۰۸) در این مضمون سه بُعد تهدیدات دریایه، فرامنطقه‌ای و منطقه‌ای مورد توجه قرار گرفته؛ تا از این فرایند آزادی عمل مهیا، از غافلگیر شدن نظام ممانعت و غافلگیر کردن دشمن فراهم گردد

* **عمق‌بخشی داخلی:** مضمون عمق بخشی داخلی از عوامل حیاتی که با تأثیر متقابل نیروی دریایی راهبرد بر منطقه و تأثیرات منافع ملی بر نیروی دریایی راهبردی بر امر تشکیل و توسعه نیروی دریایی راهبردی تأکید مضاعف دارد، تا از ناحیه این تأثیر توسعه همه‌جانبه کشور محقق شود

انتظارات و ظرفیت‌های ملی: این مضمون از منظر ظرفیت‌های کشور در حوزه‌های سیاسی اقتصادی، جغرافیایی، تاریخی، فرهنگی، منابع انسانی تجهیزاتی و شأن و انتظارات ملت حق طلب، غیور، و سربلند ایران تشکیل و توسعه نیروی دریایی راهبرد مورد توجه قرار داده‌است.

* **تکلیف محوری:** مضمون فوق که متکی بر تدابیر فرمانده معظم کل قوا می‌باشد. در ابعاد و زوایای این مهم به عنوان محور تلاش‌ها جهت تحقق و توسعه نیروی دریایی راهبردی محسوب می‌شود. و دستگاه‌های قانون‌گذاری، اجرای کشور، ستاد کل قوا و ستادکل ارتش، و سایر نهادها باید با دو نگاه به عنوان تکلیف عمل نمایند: تکلیف دینی همه دستگاه‌ها را موظف به اجرای تدابیر ولایت مطلقه فقیه می‌نماید. و تکلیف نظامی نیروهای مسلح را موظف به اجرای فرامین فرمانده معظم کل قوا به عنوان سلسله مراتب نموده‌است. البته تکلیف دینی تقدم دارد و به تعبیر معظم له روحیه آتش به اختیاری دارد

(ب) پیشنهادات:

نظر به راهبرد قرآن کریم پیرامون جایگاه آموزش مبنی بر: «هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَ يُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ» (قرآن کریم، جمعه: آیه ۲) تحول، تعالی و تحقق اهداف از طریق آموزش با سه عنصر متربی و متون و محور مربی میسر است. فرمانده کل قوا (مدظله) این مهم را چنین مورد تأکید قرار می‌دهند: «... من به مراکز علمی، نظامی علاقه‌مندم، که ترکیبی است از دانش، که خود هنر بزرگ انسانی است و انضباط نظامی، که هنر بزرگ دیگری است. این‌جا هم یکی از همان مراکز علمی، نظامی است...» (سیاری، ۱۳۹۰: ۱۹۲) معظم له رسالت آموزش در تحقق نیروی دریایی راهبردی را چنین ابلاغ می‌فرمایند: «... نوشهر که مرکز آموزشی مجهز و کارآمدی است، مرکز بسیار مهمی می‌باشد. باید روزبه‌روز بر ایمان جوان‌های مؤمنی که در دستگاه‌های نظامی به ما می‌پیوندند، بیفزاییم و آنها را به همان شیوه‌یی که انقلاب می‌پسندد، پیش ببریم و این امر بسیار مهمی است...» (همان: ۱۵۵) در مناسبتی دیگر این مهم را چنین خطاب می‌فرمایند: «... کوشش شود در داخل نیروی دریایی، عنصر تعهد و ایمان و تدبیر و علاقه‌مندی بی‌قیدوشرط و بی‌دریغ نسبت به سرنوشت کشور و انقلاب و نظام جمهوری اسلامی، جزو خصال و خصوصیات بارز و برجسته‌ی نیروی دریایی ما شود...» (امام‌خامنه‌ای: ۱۳۶۹/۰۲/۲۲) هرچند تحقق و توسعه نیروی دریایی راهبردی نیازمند بسیج ملی است؛ اما نظر به شبکه مضمونی مستخرجه از تدابیر فرمانده کل قوا (مدظله)، و رسالتی که معظم له برای آموزش در تحقق نیروی دریایی با رویکرد راهبردی متصورند پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:

* **گزینش دانشجو:** نظر به رهنمود فرمانده کل قوا (مدظله) در دانشگاه نوشهر مبنی بر: «... شما باید الگو و نمونه‌ی یک مسلمان پاک، خالص، مؤمن، نیک‌اندیش، نیک‌عمل، خوش‌رفتار و دارای معرفت و خلوص باشید و در این دانشکده، همه‌ی اساتید، فرماندهان، مربیان و دانشجویان موظفند که به این مسأله توجه کنند. آن کسی که از اعماق دل، به رسالت دینی کشور و ملت و سازمان رزمی خود معتقد نباشد، قادر نخواهد بود انتظار ملت از خودش را برآورده کند...» (امام‌خامنه‌ای: ۱۳۶۹/۰۲/۲۲) باید معاونت‌های مرتبط نیرو؛ طی کارگروه‌های مطالعاتی مداوم و مستمر همواره متناسب با وضعیت؛ شرایط متربیبان بدو ورود افسران و درجه‌داران و دوره‌های طولی از تخصصی تکمیلی، تا دافوس را بازتعریف نمایند تا نیروهای مستعد، شایسته و لایق در هر مرحله گزینش گردند تا امر تشکیل، و توسعه نیروی دریایی تسریع گردد.

* **گزینش در جذب و ارتقاء مربیان:** نظریه رهنمود فرمانده کل قوا (مدظله) مبنی بر: «... جوان‌های عزیز! خودتان را قوی کنید و عزم راسخ را در درون خودتان پرورش دهید؛ شما مسؤولیت‌های سنگینی را بر دوش دارید... آموزش نظامی، انضباط نظامی، اخلاق والای اسلامی، ایمان روزافزون در دل‌های شما - که پاک و نورانی است - وظایف اصلی است...» (همان: ۱۳۸۴/۰۹/۳۰) باید کارگروه مطالعاتی متشکل از معاونت‌های مرتبط؛ به صورت مداوم تشکیل و در راستای گزینش و ارتقاء اساتید شایسته اقدام نمایند تا با تربیت نیروی انسانی مستعد؛ فرایند تحقق نیروی دریایی راهبردی تسریع گردد.

* **انتصاب مدیران آموزش (شایسته‌سالاری):** نظر به رهنمود فرمانده کل قوا (مدظله) پیرامون نقش مدیران در تحقق اهداف سازمان مبنی بر: «... استحکام سازماندهی، ارتقاء قدرت‌رزمی، توانایی لازم برای تولید، تهیه، تکمیل و نگهداری تجهیزات، بالا نگهداشتن روحیه مسؤولیت نظامی و همه چیزهای دیگری که با ابتکار و مدیریت مدیران خوب و مسؤول امکان‌پذیر است...» (امام‌خامنه‌ای: ۱۳۸۱/۰۸/۲۶) و این تدبیر فرمانده کل قوا (مدظله) در جمع فرماندهان دانشگاه‌های افسری که چنین آمده: «... این ظرفیت‌ها باید افزایش پیدا کند. عمق درس‌ها، کارآمدی درس‌ها، تلاش استادان و دانشجویان باید از آنچه که هست، باز هم بیشتر شود... کیفیت درس‌ها و کارآمدی آموزش‌ها را روزبه‌روز بیشتر کنید و ان‌شاء‌الله خودتان را برای به عهده‌گیری مسئولیت‌های بزرگ در ارتش جمهوری اسلامی ایران و در سطح فعالیت‌های عمومی کشور آماده کنید...» (همان: ۱۳۸۶/۰۸/۰۲) معاونت بازرسی نیرو در خصوص انتصاب مدیران آموزش در تمام سطوح منشور گزینش را بازتعریف؛ تا از این فرایند شایسته‌ترین افسران بر امورات آموزش منصوب گردند تا با نگاه عالمانه، مدبرانه و تعامل و هم‌افزایی با رده‌های مرتبط نسبت به اثربخشی آموزش اقدام؛ و امر تحقق نیروی دریایی راهبردی را تسریع نمایند.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ جُنْدِكَ فَإِنَّ جُنْدَكَ هُمُ الْعَالِيُونَ (قمی، ۱۳۸۴: ۵۰)

منابع

- قرآن کریم (۱۳۹۵) مترجم الهی قمش‌های، قم: انتشارات لقاء.
- امام خمینی (ره) روح‌الله (۱۳۷۰) صحیفه نور جلد ۲۱ تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)
- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، <http://www.leader.ir>
- جاویدی، رقیه، بهروری لک، غلامرضا (۱۳۹۵) تحلیل مضمون محتوای مردم در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) فصلنامه علوم سیاسی، تهران: دانشگاه باقرالعلوم، شماره ۴ صص ۷-۳۴
- حسن‌زاده، فرهاد (بی تا)، دریا در حدیث، انتشارات عقیدتی سیاسی نداجا، تهران.
- حیدری، کیومرث، عبدی، فریدون (۱۳۹۱) جنگ‌های آینده و مشخصات آن با تحلیلی بردیدگاه برخی صاحب‌نظران نظامی غرب، فصلنامه مدیریت نظامی شماره ۴۸، صص ۴۳-۷۶
- خان‌احمدی، اسماعیل (۱۳۹۷) تحلیل مضمون چشم‌انداز انقلاب اسلامی در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)، فصلنامه علمی-پژوهشی سیاست دفاعی، شماره ۱۰۵، تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع) صص ۱۷۵-۱۹۹
- خان‌احمدی، اسماعیل (۱۳۹۷) رسالت نیروهای مسلح در نظام سیاسی اسلام از دید نهج‌البلاغه، فصلنامه علمی-ترویجی پژوهش‌های دفاعی، شماره ۸۶، تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع) صص ۵۹-۸۲
- دانشگاه دفاع ملی (۱۳۹۳) گروه مطالعاتی نیروی دریایی راهبردی: تهران.
- درخشه، جلال، افتخاری، اصغر، ردادی، محسن (۱۳۹۴) تحلیل مضمونی اعتماد در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای، تهران: پژوهشکده علوم انسانی و مطالعات فرهنگ، شماره ۲، صص ۵۳-۷۲
- سیاری، حبیب‌الله و همکاران (۱۳۹۰) نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی دریایی راهبردی، تهران: ندجا.
- شیروانی، علی (۱۳۹۱) ترجمه نهج‌البلاغه، قم: دفتر نشر معارف.
- عابدی جعفری، حسن، تسلیمی، محمدسعید، فقیهی، ابوالحسن، شیخ‌زاده، محمد (۱۳۹۰) تحلیل مضمون و شمع مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌ها کیفی، تهران: فصلنامه اندیشه مدیریت راهبردی، شماره ۲۵، صص ۱۵۱-۱۹۸
- فرتوک‌زاده، حمیدرضا، وزیری، جواد، (۱۳۹۴) گذار به اقتصاد مقاومتی، تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.

قاضی میرسعید، علیرضا، قرئوکزاده حمیدرضا، ولیوند زمانی حسین، جعفری سید اصغر، باقری، ابوالفضل (۱۳۹۶) تحلیل مضمون ساخت درونی قدرت نیروهای مسلح برای جنگ آینده از منظر فرماندهی کل قوا (مدزله) تهران: فصلنامه مدیریت نظامی، سال هفدهم، شماره ۴، صص ۷۷-۱۰۰

قمی، شیخ عباس (۱۳۸۴) مفاتیح الجنان، ترجمه الهی قمشاهی، قم: نشر محمد.

- Attride, Stirling, J., 2001. Networks Thematic: An Analytic Tool for Qualitative Research, *Qualitative Research*, Vol. 1, No.3, pp. 385-405.
- Braun, V. & Clarke, V., 2006. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, Vol. 3, No.2, pp. 77-101.
- M. B Miles, A. M Huberman, 1994. *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*, Canada: Thousand Oaks.
- N King, C. Horrocks, 2010. *Interviews in qualitative research*, London: Sage Publications Ltd.
- Nye, Joseph (2004) *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, New York: Public Affairs.